

підприємства в умовах рецесії України / Н. В. Погожа // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2012. – № 2 (45). – С. 144–149.

4. Шкробот М. В. Сутність та основи функціонування системи управління фінансовими рес-рсами підприємств / М. В. Шкробот // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011. – № 3. – Т. 2. – С. 236–240.

Павлючик Н. І., ст. гр. ФСГзм-21
Костецкий В. В., к.е.н., доцент

ОПТИМІЗАЦІЯ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ЗА ДОПОМОГОЮ УПРАВЛІННЯ ВЕЛИЧИНОЮ ЕФЕКТУ ФІНАНСОВОГО ЛЕВЕРИДЖУ

Питання оптимізації структури капіталу суб'єктів господарювання шляхом управління величиною ефекту фінансового левериджу досліджували такі вітчизняні та закордонні вчені, як: Л. І. Безгінова, Н. О. Власова [1], І. О. Бланк [2], Н. М. Давиденко, Г. В. Савицька [4], О. О. Сініцин [5], І. Й. Яремко [6] та ін. У своїх наукових працях вони довели, що глибоке розуміння механізму впливу фінансового левериджу на рівень прибутковості власного капіталу та ступінь фінансового ризику дає змогу управляти як вартістю, так і структурою капіталу підприємства. Разом з тим, недостатньо вивченою залишається проблема аналізу впливу ефекту фінансового важеля на структуру капіталу суб'єктів господарювання різних галузей, зокрема, сільськогосподарських підприємств. Тому доцільно активно застосовувати напрацьовані методичні підходи до оптимізації структури капіталу на практиці.

Як відомо, під оптимізацією структури капіталу підприємства розуміють досягнення такої пропорції між власним і позиковим капіталом, за якої забезпечується найбільш ефективне співвідношення між коефіцієнтом фінансової рентабельності та коефіцієнтом фінансової стійкості.

Нами було обрано один із найбільш поширених методичних підходів до проведення процедури оптимізації структури капіталу, який полягає у визначенні впливу ефекту фінансового левериджу на кінцеві фінансові результати діяльності досліджуваного аграрного підприємства – фермерського господарства «Верестя» (табл. 1). При здійсненні відповідних обчислень було враховано, що:

Таблиця 1

**Розрахунок рентабельності власного капіталу фермерського господарства «Верестя»
при різних параметрах плеча фінансового важеля**

(тис. грн.)

Показники	ВАРІАНТИ ДЛЯ РОЗРАХУНКУ									
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
	50:50 ¹	50:50	50:50	38:62	38:62	31:69	31:69	66:34	66:34	45:55
	50:50 ²	100:0	0:100	80:20	20:80	100:0	0:100	100:0	0:100	100:0
Власний капітал	48405,0	48405,0	48405,0	48405,0	48405,0	48405,0	48405,0	48405,0	48405,0	48405,0
Позиковий капітал	48405,0	48405,0	48405,0	78976,6	78976,6	107740,2	107740,2	24936,0	24936,0	59161,7
у тому числі:										
- короткострокові кредити	24202,5	48405,0	-	63181,3	15795,3	107740,2	-	24936,0	-	59161,7
- поточні зобов'язання за розрахунками	24202,5	-	48405,0	15795,3	63181,3	-	107740,2	-	24936,0	-
Сукупний капітал	96810,0	96810,0	96810,0	127381,6	127381,6	156145,2	156145,2	73341,0	73341,0	107566,7
Плече фінансового важеля	1,0000	1,0000	1,0000	1,6316	1,6316	1,2581	1,2581	0,5152	0,5152	1,2222
Ставка відсотка за кредит, %	20	20	-	20	20	20	-	20	-	20
Рентабельність сукупного капіталу, %	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Фінансовий результат від операційної діяльності	9681,0	9681,0	9681,0	12738,2	12738,2	15614,5	15614,5	7334,1	7334,1	10756,7
Витрати за відсотками за кредит	4840,5	9681,0	-	12636,3	3159,1	21548,0	-	4987,2	-	11832,3
Середньозважена ціна позикового капіталу, %	10,0	20,0	0	16,0	4,0	20,0	0	20,0	0	20,0
Фінансовий результат до оподаткування	4840,5	0	9681,0	101,9	9579,1	-5933,5	15614,5	2346,9	7334,1	-1075,6
Сума податку на прибуток (фермерське господарство «Верестя» не сплачує цей податок, бо відноситься до IV групи платників єдиного податку)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Чистий прибуток	4840,5	0	9681,0	101,9	9579,1	-5933,5	15614,5	2346,9	7334,1	-1075,6
Рентабельність власного капіталу, %	10,0	0	20,0	0,2	19,8	-12,3	32,3	4,8	15,2	-2,2
Ефект фінансового левериджу, %	0,0	-10,0	10,0	-9,8	9,8	-22,3	22,3	-5,2	5,2	-12,2

¹ – пропорція між власним і позиковим капіталом.

² – пропорція між короткостроковими кредитами та поточними зобов'язаннями.

– сільськогосподарське підприємство має змогу збільшити рівень прибутковості сукупного капіталу до 10%;

– за користування отриманими короткостроковими кредитами фермерське господарство буде сплачувати 20% річних;

– ефект фінансового левериджу розраховано на основі середньозваженої ціни позикового капіталу, яка визначається як результат ділення витрат, пов'язаних з використанням позикового капіталу, на його середню величину. Наприклад, для I-го варіанту вона становитиме 10,0% $[(4840,5 : 48405,0) \times 100]$. Аналогічні обчислення проведено і для інших варіантів, представлених у табл. 1.

На основі проведених розрахунків можна констатувати, що найбільш вдалим варіантом співвідношення між власним і позиковим капіталом фермерського господарства «Верестя» є сьомий, при якому частка власного капіталу становить 31%, а позикового – 69%, при цьому весь позиковий капітал формується виключно за рахунок поточних зобов'язань за розрахунками. При такому варіанті досягаються максимальні значення як ефекту фінансового левериджу (22,3%), так і рентабельності власного капіталу (32,3%). На другому місці для досліджуваного аграрного підприємства знаходиться третій варіант, за якого пропорція між власним і позиковим капіталом становить 50 на 50.

Найнижча середньозважена ціна залучення позикового капіталу буде при п'ятому варіанті – 4,0%. При цьому сукупний капітал на 38% буде сформовано за рахунок власних фінансових ресурсів і на 62% – за рахунок позикових коштів. Для описаного випадку ефект фінансового левериджу дорівнюватиме 9,8%, а рівень прибутковості власного капіталу – 19,8%.

Найгіршим варіантом структури капіталу для фермерського господарства «Верестя» є шостий, при якому пропорція між власним і позиковим капіталом становить 31 до 69. До того ж, увесь позиковий капітал на 100% буде сформовано шляхом отримання короткотермінових банківських кредитів. У цьому випадку рівень збитковості власного капіталу становитиме 12,3%. Це свідчить про те, що підприємству небажано використовувати короткострокові кредити.

Таким чином, найбільш вигідним для досліджуваного сільськогосподарського підприємства є варіант, коли воно залучає до господарського обороту кошти кредиторів, тобто фінансує власну діяльність за рахунок використання непростроченої кредиторської заборгованості.

Література

1. Безгінова Л. І. Ефект фінансового левериджу як критерій оптимізації структури капіталу торгівельного підприємства / Л. І. Безгінова, Н. О. Власова // Вісник ДУЕТ. – 2008. – № 3 (27). – С. 112–117.
2. Бланк И. А. Управление формированием капитала / И. А. Бланк. – К.: Ника-Центр, Сльга, 2002. – 512 с.
3. Давиденко Н. М. Фінансовий леверидж в оптимізації структури капіталу

акціонерних товариств / Н. М. Давиденко // Агросвіт. – 2015. – № 1. – С. 10–13.

4. Савицкая Г. В. Экономический анализ: 11-е издание с исправлениями и дополнениями / Г. В. Савицкая. – М.: Новое знание, 2005. – 651 с.

5. Сініцин О. О. Фінансовий леверидж в управлінні структурою капіталу / О. О. Сініцин [Електронний ресурс] // Ефективна економіка. Електронне фахове видання. – 2014. – № 9. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3334>.

6. Яремко І. Й. Управління капіталом підприємства: економічний і фінансовий інструментарій: монографія / І. Й. Яремко. – Л.: Каменяр, 2006. – 176 с.

Панова І. І., ст. гр. ФСТЗмл-21

Спасів Н. Я., к.е.н., доцент

СУТНІСТЬ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ТА СТРАТЕГІЯ УПРАВЛІННЯ НИМИ

Фінансові ресурси є одним із основних чинників успішного функціонування виробництва, адже ця складова господарського механізму безпосередньо впливає на результати діяльності галузі, перспективи його розвитку і стабільність функціонування.

Сутність категорії «фінансові ресурси» трактувалася вченими з різних позицій. Так, О. Бірман характеризує фінансові ресурси як виражену в грошах частину національного доходу, сконцентровану безпосередньо у державі чи на підприємствах для використання на цілі розширеного відтворення і на загальнодержавні потреби [1, с. 96–98].

Н. Сичова підкреслює, що фінансові ресурси як грошові нагромадження і грошові фонди створюються підприємствами, об'єднаннями, організаціями, державою у порядку розподілу й перерозподілу суспільного продукту і національного доходу [2, с. 256]. Т. Гойда визначає фінансові ресурси як сукупність доходів, відрахувань та надходжень, що перебувають у розпорядженні підприємств, організацій та держави і спрямовуються на задоволення суспільних потреб з метою розширення виробництва і зростання матеріального добробуту народу [3, с. 59]. М. Коробов визначає фінансові ресурси як централізовані грошові фонди цільового призначення, які формуються у процесі розподілу і перерозподілу національного багатства, сукупного суспільного продукту і національного доходу й призначаються для використання відповідно до завдань соціально-економічного розвитку суспільства й трудових колективів окремих підприємств [4, с. 133–135].

Виходячи з цього, можна виділити характерні ознаки фінансових ресурсів виробничої галузі, а саме: фінансові ресурси завжди виражають відношення власності, тобто вони належать або державі, або підприємству, або населенню; фінансові ресурси завжди мають певне джерело створення і певне призначення;